

Självständigt arbete krigsvetenskap (15 hp)

Författare		Program/Kurs
Emilie Persson		OP/ SA Vt 11
Handledare		
Fil. Mag. Kersti Larsdotter		
<p>Har Sverige implementerat regeringens handlingsplan för resolution 1325? En undersökning om Sveriges bidrag till kvinnorna i Mazar-e Sharif kopplat mot implementeringsteori.</p> <p>Syftet med den här uppsatsen är att undersöka huruvida Sverige implementerat regeringens handlingsplan för resolution 1325 från att vi tog över ansvaret i Mazar-e Sharif.</p> <p>Inledningsvis förklaras metod, centrala begrepp och teorin bakom studien. Därefter en empiridel där undersökningsmaterialet redovisas. Undersökningen baseras på rapporter, avhandlingar, litteratur och material från webbsidor som rör kvinnorna i Afghanistan.</p> <p>Resultatet av undersökningen visar att Sverige arbetar utefter regeringens fastslagna handlingsplan för resolution 1325. Sverige gör detta genom bra kontakter med kvinnor, flera olika tillvägagångssätt som MOT, helt kvinnliga MOT och medföljande Gender Field Adviser.</p> <p>Min slutsats är att Sverige implementerar handlingsplanen enligt identifierade faktorer ur implementeringsteorin.</p> <p>Nyckelord: MOT, MOT-Juliet, NATO/FN Doktrin CIMIC, Resolution 1325.</p>		

Have Sweden implemented the governments action plan on UNSCR 1325?

An essay on Sweden's contribution to the afghan women with focus on implementation theory.

The purpose of this essay is to examine whether Sweden work according to the Swedish governments action plan on UNSCR1325 and whether Sweden implements this action plan according to an implementation theory.

Initially you will find an explanation of the used method, definitions and the theory used for the study. The second part contains the research where the studied material is analyzed.

The study itself is based on reports, literature and material from web pages.

The result of the study shows that Sweden works according to the government's action plan on UNSCR 1325. Sweden does this trough good contact with women, multiple ways of interaction such as MOT, all female MOT: s and Gender Field Advisers who follows patrols.

My conclusion shows that Sweden implements the Swedish action plan on UNSCR 1325 according to the implementation theory.

Key words: MOT, MOT-Juliet, NATO/FN doctrine on CIMIC, UNSCR 1325.

Innehåll

Abstract

Innehåll	3
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund till ämnesvalet	4
1.2 Antagande.....	5
1.3 Syfte och aktualitet	5
1.4 Problemformulering	5
1.5 Frågeställningar	5
1.6 Avgränsning	6
1.7 Disposition	6
2. Teori	7
3. Begreppsförklaringar och tidigare forskning	8
Resolution 1325.....	8
CIMIC-Team.....	9
PRT	9
Gender Field Adviser	9
3.1 Tidigare forskning	9
4. Metod	10
4.1 Analys	10
4.2 Validitet och reliabilitet.....	11
4.3 Material	12
4.4 Källkritik	13
5. Empiri	13
5.1 Regeringens handlingsplan.....	13
5.2 NATO:FN:s doktrin för CIMIC-samverkan.....	15
5.3 Afghanistan	16
5.4 Sverige i Afghanistan	18
6. Analys och diskussion	21
6.1 Slutsats	23
7. Förslag till fortsatt forskning	25
8. Sammanfattning	25
Litteratur och källförteckning:	26

1. Inledning

1.1 Bakgrund till ämnesvalet

Beslutet att Sverige skulle delta med trupp i International Security Assistance Force, ISAF, togs 2004.¹

Som namnet antyder innebär det samverkan mellan militära styrkor och civilbefolkningen i syfte att få kontakt som senare kan leda till t.ex. upptäckter av vapengömmor, att kvinnor som utsatts för övergrepp får hjälp och att i det stora perspektivet visa att vi finns till och vill hjälpa.

I oroshärdar runt om i världen blir kvinnor och flickor utsatta för övergrepp, våldtäkter och ges inte möjlighet till jobb eller att skaffa sig en inkomst. Kvinnor får inte rösta, och ofta får de inte ens gå utanför dörren utan att ha med sig sin man, bror eller son.²

FN:s säkerhetsråd antog Resolution 1325³ som ett skydd för kvinnor och barn i utsatta situationer (krigsdrabbade områden), under och efter konflikter, för att påvisa kvinnors roll vid lösandet av konflikter och fredsbevarande åtgärder, samt för att påminna om kvinnors rättigheter och jämställdhet.⁴

Sverige har på regeringsnivå framarbetat en handlingsplan för hur vi skall implementera resolution 1325 både på nationell nivå och internationellt. Denna handlingsplan är densamma som Försvarsmakten använder i sitt internationella arbete. Arbetet med resolutionen tar sig i flera uttryck på taktisk nivå och det är detta jag har haft för avsikt att undersöka.

De team som främst jobbar mot kontakt med civilbefolkningen, är nu MOT⁵, som Sverige bidragit med har varit och är utbildade på resolution 1325. Under FS11 (år 2006) tog förbandschefen ett eget initiativ att bilda ett MOT bestående av enbart kvinnor.

MOT:en i allmänhet har som uppgift att genom samverkan med civilbefolkningen försöka få underrättelser om narkotika, vapengömmor och var kriminella kan befinna sig, samt att utbilda och interagera med civil- och säkerhetspersonal i områdena.⁶

Sveriges hittills enda helt kvinnliga MOT jobbade mot målen med resolution 1325. Det kvinnliga MOT:et som kallades MOT-Juliet agerade som en förstärkning till de existerande MOT:en och hade som fokus att samverka med den kvinnliga lokalbefolkningen gällande frågor som rörde kvinnors rättigheter, våld mot kvinnor, aggressiva män och utbildning, samt att starta upp grupper där kvinnorna kunde träffas och samverka.⁷

¹ Bogland, K. Bedford, S, *Sveriges bidrag till PRT i Afghanistan – En utvärdering inför övertagandet av ledningen i Mazar-e Sharif* (2005), FOI, Stockholm. s. 5.

² <http://first.sipri.org/search?country=AFG&dataset=world-freedom> s. 5

³ www.un.org/events/res_1325e.pdf, se även sidan 9.

⁴ Ivarsson, S. Edmark, L. (2007) *UNSCR 1325 and civil-military cooperation*, The Swedish National Defence College, s. 75

⁵ MOT - Mobile Observation Team

⁶ Olsson, L., Tejpar, J. *Operational Effectiveness and UN Resolution 1325*, (2009) FOI rapport 2760, s 100.

⁷ Burenius, L. Flkd, -*Kvinnor i internationella insatser* (2009) Sjöstridsskolan.

1.2 Antagande

Inför detta arbete har jag gjort ett antagande att den som kommer att läsa den här uppsatsen är en person som arbetar inom Försvarsmakten, är insatt i Försvarsmaktens verksamhet eller är bekant med militära termer i en internationell kontext.

1.3 Syfte och aktualitet

FN:s resolution 1325 antogs år 2000, och har visat sig uppfylla ett stort behov gällande förhållningssätt till och hjälpande av kvinnor i utsatta situationer under konflikter. Utlandsstyrkan måste kunna samverka med den kvinnliga befolkningen för att få ut så mycket som möjligt av Hearts and minds (vinna befolkningens förtroende), och även underrättelser under patrullerna.

Sverige rättar sig efter den svenska regeringens handlingsplan avseende resolution 1325 avseende ämnesfrågorna inom ISAF i Afghanistan.

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka huruvida Försvarsmakten har implementerat regeringens handlingsplan för resolution 1325 kopplat till implementeringsteori.

1.4 Problemformulering

Enligt implementeringsteorin finns det flera faktorer som gör att det kan vara problematiskt att implementera handlingar, policys eller skrivelser. Detta med hänsyn till mänskliga faktorer som att förstå vad som sagts/skrivits, vilja att förstå eller stödjande av skrivelsen.

Sveriges internationella insatsstyrka ISAF arbetar efter regeringens handlingsplan för resolution 1325 mot kvinnorna i Afghanistan.⁸

Enligt resolution 1325 ska kvinnor få vara med på alla beslutsfattande delar i konfliktdrabbade länder. Så är ofta inte fallet i länder som befinner sig i konflikter, vilket är anledningen till att resolutionen togs fram. Det behövs en god samverkan med kvinnor för att vi ska kunna få ett bra utbyte som i sin tur leder till underrättelser för oss, en starkare position för dem och i förlängningen att vi visar att kvinnor behövs på alla beslutsfattande nivåer för att få ett bra resultat.

Under tiden Sverige har befunnit sig i Mazar-e Sharif och Afghanistan har mycket hänt gällande kvinnliga rättigheter och resolution 1325. Implementerar ISAF:s svenska del regeringens handlingsplan för resolution 1325?

1.5 Frågeställningar

Dessa frågor behöver besvaras under arbetet för att svara på min problemformulering:

- Vad skall Svenska styrkor i Afghanistan göra enligt regeringens handlingsplan för resolution 1325?
- Har Sverige implementerat målen för regeringens handlingsplan för resolution 1325 på plats i Afghanistan?

⁸ http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish_Action_Plan_final_version.pdf

1.6 Avgränsning

Afghanistan är inte den enda konflikthärden i världen där kvinnor utsätts för svårigheter och problem, men jag har valt att avgränsa mig till den här konflikten med anledning av att det är där Sverige har sin största mission. Eftersom Sverige för närvarande har sin bas i Mazar-e Sharif använder jag också denna geografiska avgränsning. I tid fokuserar jag på tidsspannet mellan 2006-2011, då det är den perioden Sverige har befunnit sig på samma plats, och även haft ansvar för, i Afghanistan (Mazar-e Sharif), och därmed kunnat agera och utvärdera beteendet avseende samverkan under en längre tidsperiod.

Jag har också valt att avgränsa undersökningen till att behandla främst människorättsorganisationer, MOT:en och till viss del CIMIC-team samt de andra patrullerna ur stridande förband som har kvinnliga medlemmar under tiden Sverige har varit i Afghanistan och verkat.

Övriga avgränsningar är att studien främst kommer att behandla de praktiska delarna i samverkan med kvinnor. Med det undantaget vad som sker på strategisk nivå. Dock har exempelvis resolution 1325 och övriga doktriner givetvis en strategisk bakgrund, men jag avser inte att undersöka hur det styrande i FN resonerade sig fram till vilket innehåll som var relevant för resolutioner eller doktriner.

1.7 Disposition

Kapitel 1 Inledning

Bakgrund till ämnesvalet och varför detta är intressant. Syftet med uppsatsen finnes här samt antaganden. Under den här rubriken finns även problemformuleringar och frågeställningar som besvaras i uppsatsen.

Kapitel 2 Teori

Under denna rubrik finns utgångsteori för arbetet kopplat till implementeringsteori.

Kapitel 3 Begreppsförklaringar och tidigare forskning

Denna rubrik behandlar begrepp som underlättar för förståelse av texten samt ett avsnitt som behandlar tidigare forskning på området. Både forskning som jag tagit del av själv genom föreläsningar och sådan jag använt i uppsatsen.

Kapitel 4 Metod

Här redogörs för vilken metod jag har arbetat utifrån, vilken materiel jag har använt, reliabilitet och validitet samt även källkritik

Kapitel 5 Empiri

I det här kapitlet redovisas Försvarmaktens riktlinjer och förhållningssätt gentemot resolution 1325 och hur det är meningen att Försvarmakten skall jobba med den. Här finns även en redogörelse för kvinnornas situation i Mazar-e Sharif och Afghanistan i dag, CIMIC-doktrinen för samverkan samt Sveriges verksamhet i Afghanistan kopplat mot resolution 1325.

Kapitel 6 Analys och diskussion

En analys av om och hur Sverige har arbetat mot regeringens handlingsplan för resolution 1325. Här finns även slutsatsen av arbetet, det vill säga huruvida Sverige har implementerat regeringens handlingsplan kopplat mot implementeringsteorin.

Kapitel 7 Förslag till fortsatt forskning

Vid fortsatt forskning av resolution 1325 och Försvarsmaktens förhållningssätt till den kan dessa frågor och ämnesområden vara av intresse att titta på.

Kapitel 8 Sammanfattning

En sammanfattning av uppsatsen med syfte och frågeställningar samt resultaten av analysen och slutsatser som dragits.

Litteratur och källförteckning

Källor, litteratur och webbsidor som använts som referenser i uppsatsen.

2. Teori

I Afghanistan arbetar Sverige utifrån regeringens handlingsplan för resolution 1325 i frågor som rör detta ämne, samverkan med kvinnor och säkerhet för kvinnor.⁹

Något som är intressant är att undersöka huruvida de svenska styrkorna har implementerat denna handlingsplan i sitt arbete på plats i Mazar-e Sharif.

För att se hur väl något implementerats, till exempel en handlingsplan, är det lämpligt att utgå från en implementeringsteori. Jag har i detta arbete valt att använda mig av Birgitta Rydén (2003) doktorsavhandling *”Principen om den anpassningsbara försvarsförmågan – Ett implementeringsperspektiv på svensk försvarspolitik under försvarsbeslutsperioden 1997-2001”*.

I sin avhandling skriver Rydén(2003): ”Begreppet implementering används för att beteckna verkställighetsfasen när en policy skall omsättas till praktisk handling”, och det är detta jag avser att undersöka i min uppsats. Policy i detta fall betecknar vad det är som skall implementeras¹⁰, i denna uppsats Regeringens handlingsplan för resolution 1325, 2006-2008.¹¹

Det finns vissa faktorer som är viktiga att betänka när ett implementeringsförfarande skall undersökas. Exempelvis kan det finnas ogillande av beslutet, i detta fall att handlingsplanen i sin färdiga form möjligen inte är accepterad av inblandade parter. Eller så kan verkställandet göras, men på ett felaktigt sätt så att resultatet inte blir det som var förväntat från början. Andra faktorer kan vara att det inte finns tid eller att de som skall utföra verkställandet inte förstår vad de skall göra.

⁹ http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish_Action_Plan_final_version.pdf

¹⁰ Rydén, B. *Principen om den anpassningsbara försvarsförmågan – Ett implementeringsperspektiv på svensk försvarspolitik under försvarsbeslutsperioden 1997-2001*,(2003),Universitetsbiblioteket, Örebro. s. 16.

¹¹ http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish_Action_Plan_final_version.pdf

För att verbet implementera skall fungera måste det finns ett objekt att implementera, i detta fall en handlingsplan. Implementering handlar i stort sett om att förverkliga policier, handlingsplaner, skrivelser eller förordningar.¹²

Handlingsplaner utvecklas över tiden och ändras, och därmed handlar implementering om att skapa och genomföra i oförutsägbara situationer¹³.

Således är det dessa två punkter jag identifierat som viktiga för min slutsats:

- Implementeringen skall ses som ett förverkligande av handlingsplanen.¹⁴
- De som utför verkställandet av handlingsplanen måste förstå vad de skall göra¹⁵

3. Begreppsförklaringar och tidigare forskning

Resolution 1325

Resolution 1325 antogs av FN:s Säkerhetsråd den 31:a oktober 2000.

Resolutionen togs fram som ett dokument över kvinnors rättigheter och vad stater i konflikt, stater som hjälper till i en konflikt samt stater som strider kan och bör göra för att hjälpa kvinnor och barn som drabbas av denna.¹⁶

FN:s resolution 1325 består av 18 punkter där man använder begrepp som sträcker sig från att uppmuntra inblandade parter att engagera kvinnor i avrustning till att uttrycka sin villighet att använda riktlinjer avseende genus för skydd, rättigheter och behov som kvinnor kan ha.¹⁷

Ett exempel ur resolutionen:

“5. Expresses its willingness to incorporate a gender perspective into peacekeeping operations, and urges the Secretary-General to ensure that, where appropriate, field operations include a gender component.”¹⁸

Att få kvinnor delaktiga i fredsbevarande åtgärder och att ge dem fler roller på beslutsfattande nivåer är också en stor del av resolutionen.¹⁹

De svenska MOT:en och styrkorna har utbildning i resolution 1325, och till deras hjälp på plats i missionsområdet finns även en Gender Field Adviser (GFA) med uppgift att stötta vad gäller resolutionen och dess innebörd. (Mer om Gender Field Adviser nedan).

¹² Rydén, B. *Principen om den anpassningsbara försvarsförmågan – Ett implementeringsperspektiv på svensk försvarspolitik under försvarsbeslutsperioden 1997-2001*,(2003),Universitetsbiblioteket, Örebro. s. 58

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid. s. 68

¹⁶ www.un.org/events/res_1325e.pdf s. 2

¹⁷ www.un.org/events/res_1325e.pdf

¹⁸ Ibid s. 2

¹⁹ Ibid. s. 3

CIMIC-Team

De första team som bidrog till ISAF var stridande enheter ur SSG (särskilda skyddsgruppen), och efter dem anlände team som var där för att samverka med civilbefolkningen och alltså inte styrkan som vi ser idag med skytte, tross och sjukvård.

Sveriges huvudsakliga bidrag fram till 2004 var CIMIC-team, som hade som främsta uppgift att genomföra civil-militär samverkan som skapar förhållanden i området att kunna fortsätta uppdraget.²⁰

CIMIC-personalen skall inte förväxlas med MOT-personalen eller skyttepatruller då detta är en egen enhet med speciell utbildning och särskilda uppgifter.²¹

PRT

PRT är förkortning för Provincial Reconstruction Team. För Sveriges del innebär det enheten för säkerhet och återuppbyggnad i de fyra provinser vi verkar, på en yta som är ca en femtedel av Sveriges.²² PRT:t går under namnet PRT Mazar-e Sharif, och består av både civila delar så som biståndssamordnare och representanter från utrikesdepartementet samt militära delar som är ansvariga för säkerhet logistik och även samverkan med befolkningen; MOT²³. I det svenska PRT:t deltar även finsk personal.²⁴

Gender Field Adviser

Som namnet antyder är detta en befattning som jobbar ute på fältet och jobbar med genderfrågor. Denna person finns som ett stöd på exempelvis Camp Northern Lights (CNL) i Afghanistan. I utbildningen till GFA ingår en veckolång kurs med betoning på resolutionerna 1325 och 1820 (tillägg till resolution 1325 som behandlar övergrepp och våldtäkter), men även resolutionerna 1888 och 1889 som berör området.²⁵

De som bedriver utbildningen är Genderforce som består av flera olika organisationer: Försvarsmakten, Lottorna, Kvinna till kvinna, Polisen, Officersförbundet och Räddningsverket.²⁶

3.1 Tidigare forskning

Birgitta Rydén skrev år 2003 en doktorsavhandling med titeln *Principen om den anpassningsbara försvarsförmågan – Ett implementeringsperspektiv på svensk försvarspolitik under försvarsbeslutsperioden 1997-2001*. Denna avhandling ligger till grund för min teori. Rydén(2003) hänvisar till andra avhandlingar och rapporter inom ämnet implementering, men jag ansåg denna vara av mest relevans med hänsyn till att den är skriven i Sverige och inom ramen för Försvarsmakten.

²⁰ Asplund, M. Wahlberg, M. *Det svenska CIMIC-bidraget till ISAF i Afghanistan*(2004) FOI Memo 983. s.4

²¹ Ivarsson, S. Edmark, L. (2007) *UNSCR 1325 and civil-military cooperation*, The Swedish National Defence College. s 13-14

²² <http://folkebernadotteacademy.se/Utlandsuppdrag/Vara-insatser/Afghanistan/>

²³ Mer om detta längre fram.

²⁴ <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-insatser/Afghanistan--Isaf/Om-insatsen/>

²⁵ <http://www.genderforce.se/Samarbetsorganisationerna.htm>

²⁶ Ibid.

Jag har inte funnit någon tidigare forskning inom ämnet implementering av regeringens handlingsplan för resolution 1325.

Jag har själv ingen tidigare erfarenhet av att ha forskat i ämnet resolution 1325. Det jag har med mig är föreläsningar om resolutioner och mänskliga rättigheter.

Jag har inte heller funnit någon tidigare forskning inom ämnet implementering av regeringens handlingsplan för resolution 1325, eller liknandehandlingsplaner/skrivelser.

Två uppsatser från YOP respektive OP har behandlat ämnena kvinnor i internationell kontext samt hur MOT:en jobbar med Resolution 1325. Den ena uppsatsen är skriven av dåvarande Flaggkadett på Yrkesofficerprogrammet (YOP) 06-09, Louise Burenus och avhandlar kvinnor i internationella insatser²⁷, den andra är skriven av dåvarande kadett på Officersprogrammet (OP) 07-10, Anna Ohlsson och i den avhandlar hon resolution 1325 och MOT:s möjlighet att arbeta med genusfrågor. Dessa uppsatser behandlar dock inte resolutionen ur ett implementeringsperspektiv.

Sophia Ivarsson (Fil. Dr) har forskat mycket i jämställdhet och arbete med resolution 1325 i nationell och internationell kontext inom försvarsmakten.²⁸

Kvinno- och människorättsorganisationer skriver om sitt arbete dagligen och ger en bra inblick i hur läget utvecklas för kvinnor i konfliktdrabbade länder, och detta ger i sin tur uppslag till forskning på mer detaljrik nivå.

Både Sophia Ivarsson samt Maria Wahlberg har forskat inom området genus²⁹ och internationella insatser ur ett CIMIC-perspektiv, till exempel i en studie de genomfört om resolution 1325 och civil-militär samverkan. I denna nämner de även att Sverige då planerade att skicka iväg ett kvinnlig MOT till Afghanistan och att detta bör forskas vidare på.³⁰

4. Metod

4.1 Analys

För att kunna svara på frågeställningarna har jag lagt upp analysen i uppsatsen på följande vis:

Inledningsvis ger jag en bakgrund och teori för ämnet, vilket i detta fall är en implementeringsteori. Denna teori analyserar jag för att utröna vad den innebär och för att isolera faktorer som jag i ett senare skede använder för att dra slutsatser om huruvida implementering har skett av regeringens handlingsplan för resolution 1325³¹.

²⁷ Burenus, L. Flkd , -*Kvinnor i internationella insatser* (2009) Sjöstridsskolan.

²⁸ Ivarsson, S. Edmark, L. (2007) *UNSCR 1325 and civil-military cooperation*, Opportunities for cooperation between civilian and military actors in international conflict management when implementing UNSCR 1325, Swedish National Defence College, Stockholm

²⁹ Ibid.

³⁰ Asplund, M. Wahlberg, M. *Det svenska CIMIC-bidraget till ISAF i Afghanistan*(2004) FOI Memo 983.

³¹ <http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish Action Plan final version.pdf>

Jag har valt att analysera situationen i Afghanistan med anledning av att det är ett aktuellt ämne, kvinnornas situation är starkt ifrågasatt samt att Sverige jobbar mycket med genderfrågor på plats i Mazar-e Sharif med tillhörande ansvarsområden.

I nästa del av uppsatsen har jag byggt upp en empiridel med material som rör Afghanistan och kvinnors situation i landet, regeringens handlingsplan för resolution 1325, NATO/FN:s CIMIC-doktrin för samverkan, samt ett kapitel som avhandlar Sveriges verksamhet i Afghanistan med fokus på resolution 1325.

För att få in relevant information i empirin har jag använt mig av en kvalitativ textanalys³² för att på ett lämpligt sätt få fram användbart och aktuellt material.

Min empiri väver jag sedan samman i diskussionen där jag under varje punkt i regeringens handlingsplan (tre stycken) för in det arbete Sverige har gjort på plats som är relevant för punkten i fråga.

I diskussionen har jag även lagt till två punkter ur CIMIC-doktrinen³³ som jag gör motsvarande arbete med.

Diskussionen ligger sedan till grund för min slutsats där jag med två identifierade faktorer ur implementeringsteorin avgör om min frågeställning besvaras positivt eller negativt.

Som grund för min empiri har jag valt att använda mig av regeringens handlingsplan för resolution 1325 2006-2008. Jag skulle kunna ha använt mig av den senare utgåvan som sträcker sig över perioden 2009-2012, dock är min avsikt med uppsatsen att undersöka hur vi implementerat resolutionen sedan Sverige tog över ansvaret i Mazar-e Sharif 2006 och då är den första upplagan mer relevant. Som jag tidigare nämnt är det ingen skillnad i handlingsplanerna på de punkter jag identifierat som relevanta, därav valet av den föregående med hänsyn till att den var aktuell vid tiden för Sveriges övertagande i Mazar-e Sharif.

4.2 Validitet och reliabilitet

För att få en hög resultatvaliditet måste jag ha en hög begreppsvaliditet och reliabilitet. Detta innebär att det inte får finnas några systematiska fel i mitt material eller resonemang och att det även måste vara tillförlitliga källor.³⁴ Graden av reliabilitet mäts vanligast genom att jämföra två undersökningar där utfallet då borde bli detsamma.³⁵

Vissa källor skiljer sig i fråga om händelser men om det har funnits en signifikant skillnad i fakta har jag valt att inte använda mig av just det materialet. Materialet jag har använt är baserat på forskning och intervjuer av textförfattarna. Alternativt har de baserat sina kunskaper på egna erfarenheter.

Validiteten i mitt arbete kommer av att jag använt mig av relevant material som rör mina frågeställningar och att detta material i sin tur kommer från tillförlitliga källor.

³² Esaiasson, P Gilljam, M, Oscarsson, H, Wängnerud, L, *Metodpraktikan*, (2007), Norstedts Juridik AB, Stockholm. s.237

³³<http://www.nato.int/ims/docu/AJP-9.pdf>

³⁴ Esaiasson, P Gilljam, M, Oscarsson, H, Wängnerud, L, *Metodpraktikan*, (2007), Norstedts Juridik AB, Stockholm. s.237

³⁵ Ibid. s. 63-70

4.3 Material

Jag har dels använt mig av regeringens fastslagna handlingsplan för resolution 1325 i nationell och internationell kontext. Jag valde att använda mig av den första utgåvan som fastslogs år 2006 och gällde till och med 2008. Detta i syfte att kunna göra en fullgod studie på hur den har implementerats medan Sverige har varit verksamma i Mazar-e Sharif (sedan 2006) då den nuvarande handlingsplanen sträcker sig från 2009-2012.

Skillnaden mellan denna handlingsplan och den som upprättades år 2009 är att den senare har än mer fokus på internationella insatser och internationell miljö. Dock är de tre övergripande punkterna identiska i handlingsplanerna vilket gör att det inte påverkar uppsatsens relevans.

Värt att nämna är att den svenska CIMIC-doktrinen³⁶ även är relevant på så sätt att det främst är civil-militär samverkan som bedrivs på plats i missionsområdet. Vi har ingen doktrin för resolution 1325, endast en handlingsplan och eftersom samverkan är en stor del kopplat till resolutionen anser jag denna doktrin vara viktig. Doktrinen är fastställd av NATO i samarbete med EU och innehåller tre delar som behandlar dialogen mellan civila och militär personal på olika nivåer, att stödja civila aktörer med exempelvis utrustning, expertis och säkerhet samt stöd till de militära funktionerna.

Som teori har jag valt att använda mig av implementeringsteori för att se om Sverige har uppfyllt riktlinjerna för implementering. Detta genom Birgitta Rydén's doktorsavhandling från 2003.³⁷

Vidare har jag studerat tidningsartiklar och internetbaserade artiklar från olika kvinnorrättsorganisationer som verkar i och för Afghanistan. Material jag använt som rör tidigare forskning är rapporter från FOI som baserats på intervjuer med soldater och officerare i insatsområdet med fokus på resolution 1325 och som var relevant för arbetet.

Den forskning jag funnit som inriktar sig mot MOT-Juliet har endast stått att finna i skrivna examensuppsatser som i sin tur är baserade på intervjuer med berörda; deltagare i MOT:en, MOT-koordinator samt initiativtagare till försöket.³⁸

Då det är svårt att hitta mycket material om kvinnors situation i det specifika området har jag använt mig av information som till största del rör kvinnor i Afghanistan överlag, dock anser jag informationen vara applicerbar på Mazar-e Sharif då många människorättsorganisationer har sin bas just där och att de jobbar över hela landet. Att människorättsorganisationerna väljer att ha sin bas i just Mazar-e Sharif kan tillskrivas att provinsen länge räknats som en av de lugnare, men det sker attacker även där, och situationen för kvinnorna är långt ifrån tillfredsställande om man ser till mänskliga rättigheter och resolution 1325.

³⁶ <http://www.nato.int/ims/docu/AJP-9.pdf>

³⁷ Rydén, B. *Principen om den anpassningsbara försvarsförmågan – Ett implementeringsperspektiv på svensk försvarspolitik under försvarsbeslutsperioden 1997-2001*, (2003), Universitetsbiblioteket, Örebro.

³⁸ Burenus, L. Flkd, -*Kvinnor i internationella insatser* (2009) Sjöstridsskolan.

4.4 Källkritik

Att källkritiskt kunna granska en text ger mer validitet till slutresultatet. För att på ett bra sätt kunna vara källkritisk kan man använda sig av fyra punkter:

1. Äkthet.

Är materialet äkta? Kan det ha blivit förfalskat under vägen?

2. Oberoende.

Kommer materialet från en oberoende källa? Är källan primär eller sekundär? En primär källa är alltid att föredra.

3. Färskhet.

Hur nytt och aktuellt är materialet, har någon forskat vidare på samma ämne som det står om i materialet du läser, finns det nyare upplagor?

4. Samtidighet.

Ju närmare i tid materialet är ifrån, ju troligare är det att innehållet är relevant.³⁹

Jag har använt mig av litteratur och rapporter enligt kriterierna ovan från Försvarets Forskningsinstitution (FOI), Försvarmakten, Förvarshögskolan och regeringen som alla är statliga organisationer utan vinstintresse. Dessa anser jag vara tillförlitliga källor. Texter jag använt som relaterar till ämnet är framforskade och fastställda av dessa instanser och får anses ligga i samtid till mitt arbete då merparten av dem uppkom 2009.

Angående regeringens handlingsplan för resolution 1325⁴⁰ finns det en version som är nyare än den jag valt att arbeta mot, men då dessa två är snarlika varandra under de punkter jag anser är relevanta för min studie har detta ingen inverkan på resultatet av uppsatsen.

All text som rör MOT-Juliet har jag tagit från en examensuppsats skriven av kadett Burenius på Sjöstridsskolan 2009, då hon använt sig av intervjuer som överensstämmer med liknande uppsatser som har använt fallstudier av MOT-Juliet anser jag även denna vara tillförlitlig som källa.

De texter jag använt har kommit från människorättsorganisationer och Förenta Nationerna. Författare till böcker jag använt mig av har baserat sina texter på intervjuer och upplevelser. Med källförteckningar och referenser får därmed dessa anses vara tillförlitliga tills annat uppkommer.

5. Empiri

5.1 Regeringens handlingsplan

Regeringen klargjorde 2005 att väldigt lite hade gjorts för att jobba utefter resolution 1325 och att den inte implementerades inom de områden där den skall verka.⁴¹

Därför antog regeringen år 2006 en handlingsplan som skulle sträcka sig fram till och med 2008. Från Förvarsdepartementet har man bidragit med 5 punkter om vad som görs på olika nivåer för att värna om mänskliga rättigheter. Relevant för min undersökning är punkten 4 angående mänskliga rättigheter:

³⁹ Ejvegård, R. *Vetenskaplig metod* (2003), Studentlitteratur, Lund, s. 62-64

⁴⁰ http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish_Action_Plan_final_version.pdf

⁴¹ Ivarsson, S. Edmark, L. *International Missions by the Swedish Rescue Services Agency from a Gender perspective* (2006), the Swedish National Defence College, Stockholm, s. 9

4: Utlandsstyrkor får även utbildning med särskild fokus på kvinnors rättigheter och utsatthet i kris och krig.⁴²

Försvarsmakten följer regeringens riktlinjer. Avseende resolution 1325 tog regeringen fram en handlingsplan som sträckte sig från 2006-2008 och den som gäller nu sträcker sig över 2009 till 2012.

I denna ”Regeringens handlingsplan för perioden 2006-2008 för att genomföra säkerhetsrådets resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet” har tre mål identifierats:

1. *Kvinnor i konfliktområden deltar fullt ut och på lika villkor som män på alla nivåer och mekanismer och institutioner för konfliktförebyggande, krishantering, fredsbyggande, humanitära insatser och andra insatser under en postkonfliktfas.*⁴³

Den första punkten behandlar kvinnor i konfliktområden, och detta vill man engagera sig i genom att Svenska regeringen skall stödja kvinnliga organisationer i konflikt- och postkonfliktländerna och att säkerhetssektorn i dessa länder på allvar skall ta ansvar för att resolution 1325 implementeras och att kvinnorna får åtnjuta sina mänskliga rättigheter.⁴⁴

2. *En betydligt större andel kvinnor deltar i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser, inom ramen för regionala och internationella organisationer, och insatserna genomförs med ett genusperspektiv i syfte att öka insatsernas effektivitet.*

Under andra punkten nämns, angående internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser, att rekryteringsbasen för kvinnor är förhållandevis liten, men att det är viktigt att säkerställa att kvinnor deltar på alla nivåer för att lösa uppgifter. Vidare nämns att det krävs en större rekrytering av kvinnliga soldater och officerare.⁴⁵

3. *Skyddet av kvinnor och flickor i konfliktsituationer stärks och baseras på ett analysarbete där kvinnor aktivt deltar.*

Under den sista punkten nämns att när Sverige är direkt engagerat i fredsprocesser skall kvinnors säkerhet få särskild uppmärksamhet. Här står det även att utbildningen som genomförs av personal som skall ut i internationella insatser fortlöpande skall utvecklas och utvärderas. Detta ligger på ansvariga myndigheter att tillse.⁴⁶

⁴² <http://www.regeringen.se/content/1/c6/05/98/42/f6304b44.pdf>

⁴³ <http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish Action Plan final version.pdf> s. 6

⁴⁴ Ibid s. 11

⁴⁵ Ibid s. 9

⁴⁶ <http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish Action Plan final version.pdf> s. 10

Regeringens handlingsplan uppdateras kontinuerligt på periodbasis och sträcker sig över tidsbestämda perioder om tre år i taget. Längre än så är inte hållbart då konflikter i världen uppstår och slocknar med förbluffande hastighet och intervall.

De punkter jag avser att använda i undersökningen är således:

- *Kvinnor i konfliktområden deltar fullt ut och på lika villkor som män på alla nivåer och mekanismer och institutioner för konfliktförebyggande, krishantering, fredsbyggande, humanitära insatser och andra insatser under en postkonfliktfas.*
- *En betydligt större andel kvinnor deltar i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser, inom ramen för regionala och internationella organisationer, och insatserna genomförs med ett genusperspektiv i syfte att öka insatsernas effektivitet.*
- *Skyddet av kvinnor och flickor i konfliktsituationer stärks och baseras på ett analysarbete där kvinnor aktivt deltar.*

5.2 NATO: FN:s doktrin för CIMIC-samverkan.

Det finns ett antal sätt att arbeta på med hänsyn till samverkan i internationell miljö. Sverige arbetar utifrån NATO/EU:s CIMIC-doktrin för samverkan vid internationella insatser.⁴⁷

Bakgrund till att doktrinen upprättades:

Inledningsvis sågs civil-militär samverkan som något som automatiskt ”hände” så fort en styrka kom på plats i ett konfliktdrabbat land och de tog kontakt med civilbefolkningen. Det visade sig att det var mycket mer komplicerat än så, både avseende säkerheten för civilbefolkningen och förbanden, men också för hur man skulle samverka på olika nivåer. Eftersom civil-militär samverkan är så pass viktigt beslöt NATO att en doktrin skulle upprättas. Ett utkast stod klart redan 2001 och doktrinen kom ut i sin fullständiga form år 2003.⁴⁸

När doktrinen appliceras på implementeringen av resolution 1325 kan man enligt FOI Memo 1597 dela in verksamheten i tre olika områden;

- Civil-militär samverkan – för att underlätta det militära arbetet måste vi etablera goda relationer med aktörer på flera nivåer. Detta område utgör förutsättning för all verksamhet som sker i de övriga två områdena.
- Stöd till samhället – information, personal, utrustning i form av militärt stöd. Detta innebär inte att militär personal skall åta sig andra uppgifter än de redan givna avseende uppdrag.
- Stöd till den militära enheten – att den militära enheten behöver stödet från omgivningen för att kunna bedriva sin verksamhet. Resurser i form av livsmedel och arbetskraft kan vara behövligt, och likaså moraliskt stöd och detta kan fås genom goodwill och uppstyrda

⁴⁷ <http://www.nato.int/ims/docu/AJP-9.pdf>

⁴⁸ Ibid.

aktiviteter. För att detta skall fungera behöver inverkan på samhällets ekonomi minimeras.⁴⁹

Då stöd till den militära enheten inte är av vikt när det gäller samverkan mot resolution 1325 avser jag inte använda den här punkten i efterföljande text.

I mitt fortsatta arbete fokuserar jag på doktrinen i relation till resolution 1325 och således kommer jag inte heller att fokusera på aktörer på flera nivåer utan på den taktiska delen där samverkan sker med lokalbefolkningen.⁵⁰

5.3 Afghanistan

Afghanistan består idag av ca 23-25 miljoner invånare, varav ca 49 % består av kvinnor⁵¹ (februari 2010). Enligt 'Freedom in the world'⁵² räknas inte Afghanistan till ett fritt land, och detta kan härledas till att sedan Talibanregimen föll den 7:e december 2001 har landet varit delat i många läger.⁵³ Afghanistan beskrivs i den nya konstitutionen från 2004 som en Islamsk republik⁵⁴, och trots att religiösa minoriteter är tillåtna utsätts dess grupper ofta för våld och förföljelser. År 2004 infördes ett system där det fastställdes att Afghanistan skulle ha en president, men år 2007 formades en ny politisk allians, United national front of Afghanistan (UNFA) som har som mål att skapa ett parlamentariskt system med en premiärminister.⁵⁵

Trots ISAF:s och ANA:s (Afghan National Army) insatser fram till 2006 är stora delar av Afghanistan fortfarande styrda av lokala militära befälhavare, klanledare och individer som är beroende av att droger som opium exporteras.⁵⁶

Under 2007-2008 var det turbulenta år i Afghanistan, bara under 2007 dödades 4000 civila, soldater, och poliser i attacker från insurgenter.⁵⁷

En bidragande orsak till folkets förtryck är medialagarna som fram till 2008 inte gav mycket utrymme för egna åsikter eller rätt att uttrycka sig, vilket fortfarande är fallet till viss del då oliktankande ofta beläggs med fängelsestraff.⁵⁸

Kvinnor i Afghanistan.

Angående kvinnor i Afghanistan har de sedan 2001 då talibanregimen föll kunnat medverka i val, fått platser i både under och överhuset i parlamentet och innefattas även i polisväsendet och armén. Detta var inte tänkbart under Talibanstyret.⁵⁹

⁴⁹ Ivarsson, S. Edmark, L. (2007) *UNSCR 1325 and civil-military cooperation*, Opportunities for cooperation between civilian and military actors in international conflict management when implementing UNSCR 1325, Swedish National Defence College, Stockholm. S. 13-14.

⁵⁰ Författarens tillägg.

⁵¹ <http://www.unifem.org/afghanistan/media/pubs/factsheet/10/population.html>

⁵² <http://first.sipri.org/search?country=AFG&dataset=world-freedom>

⁵³ http://worldpress.org/specials/pp/brief_taliban_timeline.htm

⁵⁴ <http://first.sipri.org/search?country=AFG&dataset=world-freedom>

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ <http://first.sipri.org/search?country=AFG&dataset=world-freedom>

Dock har inte allt blivit bättre.

Afghanistan är det land som har lägst antal läskunniga kvinnor i världen. 10-20 % kan läsa och skriva⁶⁰.

Under talibanregimen växte kvinnorna upp utan att veta att det fanns bättre levnadsförhållanden. När västvärlden gjorde sitt intåg och medierna med dem bidrog till tv i fler hem kunde kvinnorna se program där självständiga, jämställda kvinnor existerade och de ville också ha detta. När de klagade på sina levnadsförhållanden blev de utsatta för misshandel av sin make eller släktingar, och för många ledde detta till självmordsförsök genom till exempel självbränning som är en metod som ökat dramatiskt. Under talibanregimen var sådana här metoder extremt sällsynta, men sen regimen föll ser läkarna på sjukhuset i Herat 150-200 fall per år.⁶¹

De instanser som styr över kvinnor och män besitts av män, vilket framgår tydligt eftersom det finns en enda kvinnlig minister i den Afghanska regeringen.⁶²

Afghanistan är som sagt en Islamsk republik, och detta bidrar mycket till att kvinnorna inte är fria att göra vad de behagar. I många delar av landet får de inte gå ut själva, de har inte möjlighet att skaffa sig utbildning och arbete och de ges inte möjlighet att rösta.

I Afghanistan finns Ministry of Women's Affairs (MOWA) som leds av en kvinnlig minister, samt the Office of the State Minister of Women som säkerställer utvecklingen av kvinnors rättigheter, relationer mellan könen och även att kvinnor får platser i den statliga sfären.⁶³

Denna verksamhet stöds av UNIFEM⁶⁴ som förutom statlig verksamhet bland annat bedriver workshops (hädanefter arbetsgrupper) för kvinnor i samband med val för att öka informationen om vad val kan innebära och även för att utbilda kvinnliga vakter vid vallokaler och kvinnliga rösträknare.⁶⁵

En av arbetsgrupperna inför valet framställde en princip som skulle präglade diskussionerna gällande kvinnornas rättigheter vid och inför valet 2009.⁶⁶

Afghan women have the right to full and effective participation in all phases of the elections processes, and those responsible for electoral processes must increase accountability to meeting the ends of Afghan women to exercise their right to political participation.⁶⁷

Valet ansågs vara en framgång, trots att många kvinnor uteblev jämfört med föregående år. Många män kom och röstade i kvinnors namn, men med tanke på att situationen just då var ganska instabil i området var anordnarna av valet nöjda.⁶⁸

⁶⁰ United Nations General Assembly, *Annual report of the United Nations High Commissioner for Human Rights and reports of the office of the High Commissioner and the Secretary-General*. A/HRC/7/27. 21 February 2008. s. 5

⁶¹ <http://womenforafghanwomen.org/pdf/MarieClaireMag.pdf>

⁶² http://www.unifem.org/afghanistan/docs/pubs/05/UMIFEM_factsheet_05.pdf s. 3

⁶³ Ibid.

⁶⁴ UNIFEM- United Nations Development Fund for Women

⁶⁵ http://unifem.org/afghanistan/docs/pubs/10/IEC_UNIFEM_Report.Afghan.Elections_2009.pdf s.4

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ http://unifem.org/afghanistan/docs/pubs/10/IEC_UNIFEM_Report.Afghan.Elections_2009.pdf s. 4

Även om det är kvinnorna som uppenbart drabbas mest av västvärldens intåg finns det flera perspektiv på situationen.

Elaheh Rostami-Povey har intervjuat Afghanska kvinnor för sin bok *Afghan Women, Identity & Invasion*, angående västvärldens intåg i Afghanistan 2001:

[...] they keep saying women should work. They don't understand that they provide work for women and not for men. It does not work like this in our culture. We want to work side by side with our men. We can not ignore our men. Men also need education and employment.⁶⁹

Nuria, Mazar-e Sharif

Detta visar på att rätt fokus måste ligga på resolution 1325 som den kvinno- och jämställdhetsresolution den är och inte som ett verktyg att trycka ner männen för att ge kvinnorna plats.

Vidare nämner Rostami Povey att de Afghanska kvinnorna vill ha på sig sin burka eller nikab av anledningen att de är rädda för att bli hotade och tagna för kvinnorrättskämpar. De känner sig inte trygga utan den.⁷⁰

5.4 Sverige i Afghanistan

I Mazar-e Sharif där Sverige har varit ansvariga för området sedan 2006 och har sin main camp, Camp Northern Lights, utgår ansvaret för fyra provinser; Balkh, Jowsjan, Sar e Pol och Samangan.⁷¹

Mazar-e Sharif är den fjärde största staden i Afghanistan, och har alltid varit ett centrum för kultur, mångfald vad gäller folkgrupper, du finner att Tajikerna dominerar, men här finns även Uzbekier, Hazarer, Turkmener och Pashtuner.⁷²

Inom ISAF verkar MOT i provinserna, de är alltid närvarande och blir på så sätt ambassadörer för insatsen.⁷³

Utöver MOT finns även svenska officerare representerade i Operational Mentoring and Liaison Team (OMLT) som har som uppgift att utbilda militären och polisen i Afghanistan.⁷⁴

Detta ansvarsområde har PRT: n⁷⁵ patrullerat tillsammans med ANSF (Afghan national Security Forces) och tillsammans haft möten med lokala ledare angående säkerhet i området. Dessa möten påverkar kvinnor i allra högsta grad, men de har inte givits möjlighet att delta.⁷⁶

I det svenska ansvarsområdet är säkerheten avseende kvinnor ganska hög, det finns flera poster och offentliga rum där kvinnor agerar. Den osäkerhet som kvinnor upplever handlar om våld i hemmet, självmord, våldtäkter och arrangerade/påtvingade äktenskap.⁷⁷

⁶⁹ Rostami-Povey, E, *Afghan Women - Identity & Invasion* (2007), Zed Books Ltd, London, s. 40

⁷⁰ Ibid. s. 49

⁷¹ HKV ATS G2, *Handbok Afghanistan 2007* (2007). Utgåva 2. Uppsala. s. 3

⁷² <http://travel.mapsofworld.com/afghanistan/mazar-e-sharif-travel/facts-about-mazar-e-sharif.html>

⁷³ HKV ATS G2, *Handbok Afghanistan 2007* (2007). Utgåva 2. Uppsala. s. 3

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ PRT – Provincial Reconstruction Team

⁷⁶ Olsson, L., Tejpar, J. *Operational Effectiveness and UN Resolution 1325*, (2009) FOI rapport 2760, s 98.

Försvarsmakten har jobbat på många fronter vad gäller samverkan med civilbefolkningen och kvinnor i Mazar-e Sharif med omnejd.

Exempelvis sattes MOT-Juliet upp under FS 11 av förbandschefen för insatsen, Bengt Sandström.⁷⁸

MOT-Juliet.

Det var svårt att få ihop ett helt MOT bestående av bara kvinnor då det krävs 6-7 personer och andelen kvinnor i förbandet inte var så hög under just den här missionen, så istället valde man att sätta samman ett team bestående av tre kvinnliga officerare, alla med bakgrund i armén från markstrids- och jägarförband.⁷⁹

Detta MOT skulle fungera som en förstärkning till de övriga MOT:en när de var ute på patrull men med fokus på att inhämta underrättelser avseende kvinnors förhållanden och rättigheter och om de blev misshandlade eller på andra sätt kränkta. De hade även som uppgift att starta nätverk för kvinnorna där de kunde träffas och samverka sinsemellan. Denna förstärkning innebar att MOT-Juliet inte verkade inom ett patrullområde utan i hela PRT Mazar-e Sharif och därmed fick möjlighet att träffa fler kvinnor.⁸⁰

Det visade sig att det gick bra, samverkan med kvinnorna ökade, men själva MOT:en hade problem med vilken deras roll var eftersom de verkade som en separat enhet, de hade svårt att förklara sin specifika uppgift och vad de skulle dra för slutsatser av materialet de samlade in, och sen att de följde med de andra MOT:en som inte visste när de skulle använda MOT-Juliet. När de väl var ute samverkade de mycket med kvinnor och etablerade relation med dem som medgav att de kunde hjälpa till att starta upp grupper där kvinnor kunde träffas och diskutera.

Det som kan tyckas lite konstigt är att MOT-Juliet sattes upp som ett försök under 2006 och att det uppstod ur ett behov, men att det inte fanns något MOT eller någon skyttepatrull som hade kvinnor i under 2009, och samma behov uppstod igen.⁸¹

Kontakt med kvinnor.

De svenska trupperna t.ex. skyttekompanierna och Psyops-teamen⁸² hade bara blivit kontaktade av kvinnor en eller ett par gånger under sina patruller under FS16 (2009), men när GFA följde med dem under ett besök till staden Aqchah, fick hon möjlighet att prata med mer än 15 kvinnor.⁸³

GFA fick bra kontakt med kvinnorna på plats och överspred information till övriga förbandet att det fanns stöd för kvinnliga offentliga positioner, till exempel från the Commander of the

⁷⁷ Olsson, L., Tejpar, J. *Operational Effectiveness and UN Resolution 1325*, (2009) FOI rapport 2760, s 99

⁷⁸ Burenius, L. Flkd, -*Kvinnor i internationella insatser* (2009) Sjöstridsskolan. s. 13

⁷⁹ Ibid. s. 14

⁸⁰ Ibid.. s. 16

⁸¹ Författarens kommentar.

⁸² Psyops – Psychological Operations

⁸³ Olsson, L., Tejpar, J. *Operational Effectiveness and UN Resolution 1325*, (2009) FOI rapport 2760, s 103.

Provincial Office, CPO, och han i sin tur höll kontakten med the Provincial Councils, PC, kvinnliga medlemmar. Detta gav i ett längre perspektiv mer legitimitet till PC och deras arbete.

Detta visade igen på ett behov av att ha kvinnor medföljande patrullerna, för att inte utelämna hälften av samverkansmöjligheterna med befolkningen.

Resurser.

Andelen soldater under FS 21 är 650, varav 50 kvinnor⁸⁴, detta innebär att resurser finns att avsätta till samverkan med kvinnor på plats i Afghanistan. Detta kan uppfattas som ett avsteg från huvuduppgiften på plats, men detta visar sig tydligt vara nödvändigt för framgång inom området kvinnosamverkan. Dessa kvinnor bör ha en gedigen utbildning i resolution 1325 och genderfrågor, men även bra personlighet, för att kunna nå fram till civilbefolkningen.⁸⁵

Senare under 2009 upprättades ett MOT som kallas MOT-1325, detta team består av personal från Norge och Sverige, minst 50 % av personalen är kvinnor, och en kvinna besitter antingen chefspositionen eller position som ställföreträdande chef.⁸⁶

Försök har visat att det är optimalt att ha ett team där män och kvinnor arbetar tillsammans och detta visar sig i upprättandet av MOT-1325.⁸⁷

Försöket visar på att för att förbättra CIMIC-relationer bör fokus läggas på genderfrågor och implementering av dessa. Kommunikation och tillgänglighet till civilbefolkningen är också viktiga faktorer och ger i förlängningen bättre möjligheter för den militära överbefälhavaren att ta och fatta rätt beslut.⁸⁸

Inte bara militärt.

Sverige bidrar inte bara med militära styrkor i Afghanistan. Sverige har även varit och är en stor bidragsgivare till landet med bidrag på 1.3 miljarder kronor från 2002-2005, med målet att stärka kvinnors positioner i samhället, men även (och kanske främst), för att minska fattigdomen.⁸⁹

Utrustning, mat och kläder tillhandahålls främst av hjälporganisationer som UNICEF och Röda Korset, men de svenska soldaterna och officerarna under FS16 tog ett eget initiativ och upprättade klädinsamlingar för att kunna ge till behövande i Mazar-e Sharif med omnejd under vintermånaderna.⁹⁰

⁸⁴ <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-isanster/Afghanistan-Isaf/Om-insatsen/Den-svenska-styrkan-FS-20/>

⁸⁵ Burenus, L. Flkd, -*Kvinnor i internationella insatser* (2009) Sjöstridsskolan. s. 13

⁸⁶ Ibid. s. 14

⁸⁷ NATO CCOE, utgåva 1, 2008. s. 8.

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ HKV ATS G2, *Handbok Afghanistan 2007* (2007). Utgåva 2. Uppsala. s. 3

⁹⁰ Olsson, L., Tejpar, J. *Operational Effectiveness and UN Resolution 1325*, (2009) FOI rapport 2760, s. 101

6. Analys och diskussion

I nedanstående del kommer jag att göra en jämförelse mellan hur implementeringen av ”Regeringens handlingsplan för perioden 2006-2008 för att genomföra säkerhetsrådets resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet”⁹¹ fungerat med hänsyn till vad som har gjorts på plats i Afghanistan. Jag kommer även att diskutera hurvida Sverige uppnått målen för NATO: FN:s CIMIC-doktrin för samverkan.⁹²

- *En betydligt större andel kvinnor deltar i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser, inom ramen för regionala och internationella organisationer, och insatserna genomförs med ett genusperspektiv i syfte att öka insatsernas effektivitet.*⁹³

När Sverige tog över ansvaret för Mazar-e Sharif och omgivande provinser blev huvuduppgiften att utbilda den afghanska polisen på områden som taktik, organisation och även samverkan.

Då Sverige har 650 officerare på plats i Afghanistan under FS21 varav 50 av dessa är kvinnor⁹⁴, innebär detta att det finns möjlighet till att avsätta resurser för att kunna nå fram till kvinnor i Afghanistan. Vilket kan uppfattas som ett avsteg från den egentliga uppgiften, men som visat sig vara nödvändigt för att nå framgång inom flera områden, exempelvis relationer, trovärdighet och förtroende. Resurser i form av kvinnor med utbildning på resolution 1325, kvinnor som har en bra personlighet och som kan samverka utan att bli avvisad.

Detta var en anledning till att MOT-Juliet sattes upp som en separat enhet som skulle följa med ut vid behov, då underrättelseinhämtningen speciellt skulle underlättas av att det fanns kvinnor med i Teamen. MOT: ens huvuduppgift var att starta nätverk för kvinnorna i PRT:n med syftet att kvinnorna skulle få ett forum där de kunde samverka och komma fram till åtgärder.⁹⁵

Då MOT-Juliet var ett försök som endast pågick under en mission kan det tyckas irrelevant för aktuell forskning, men jag anser att de bidrog med så pass många nyttiga erfarenheter att deras insats är väsentlig för fortsatt forskning.⁹⁶

- *Skyddet av kvinnor och flickor i konfliktsituationer stärks och baseras på ett analysarbete där kvinnor aktivt deltar.*⁹⁷

Det var inledningsvis svårt för de svenska styrkorna att få kontakt med kvinnorna i syfte att få reda på vilka behov som fanns vad gällde säkerhet, men också vilka behov kvinnorna hade av samverkan sinsemellan. Detta blev lättare när kvinnor fanns med i patrullerna eller följde med patrullerna, exempelvis i form av Gender Field Adviser.⁹⁸

⁹¹ <http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish Action Plan final version.pdf> s. 6

⁹² <http://www.nato.int/ims/docu/AJP-9.pdf>

⁹³ Ibid.

⁹⁴ <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-isanster/Afghanistan-Isaf/Om-insatsen/Den-svenska-styrkan-FS-20/>

⁹⁵ Burenus, L. Flkd, -*Kvinnor i internationella insatser* (2009) Sjöstridsskolan. s. 16

⁹⁶ Författarens kommentar.

⁹⁷ <http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish Action Plan final version.pdf> s. 6

⁹⁸ Olsson, L., Tejpar, J. Operational Effectiveness and UN Resolution 1325, (2009) FOI rapport 2760. s. 103.

Genderadvisern under FS16 2009 fick bra kontakt med kvinnorna och visade även på att det fanns stöd för kvinnor som innehade offentliga positioner som Befälhavaren över Provinskontoret (the Commander of the Provincial Office) som höll kontakten med Provinsrådets (the Provincial Council) kvinnliga medlemmar. Detta gav i förlängningen mer legitimitet till kvinnorna i Provinsrådet och deras arbete.⁹⁹

MOT-1325 består av deltagare från både Sverige och Norge och ska bestå av minst 50 % kvinnor, varav antingen chefen eller ställföreträdande chef är en kvinna.

Detta kan tänkas vara en lösning baserad på erfarenheterna dragna från försöket med MOT-Juliet.

För att lyckas optimalt under samverkan med fokus på resolution 1325 har försök visat att det överlag är fördelaktigt att ha både män och kvinnor i samma patrullerande enhet, och detta måste anses kunna implementeras på MOT-1325.¹⁰⁰

Som exempel kan man läsa i NATO:s CCOE (2008) att fokus på genderfrågor och implementering av detta förbättrar CIMIC-relationer, mer tillgänglighet till och kommunikation med civilbefolkningen men även bättre möjligheter för den militära befälhavaren att fatta och ta rätt beslut.¹⁰¹

- *Kvinnor i konfliktområden deltar fullt ut och på lika villkor som män på alla nivåer och mekanismer och institutioner för konfliktförebyggande, krishantering, fredsbyggande, humanitära insatser och andra insatser under en postkonfliktfas.*¹⁰²

När talibanerna störtades från makten, officiellt den 7:e december 2001, såg många detta som slutet på en era av förtryck.¹⁰³

När talibanregimen föll var det många regler för kvinnor som lättades, men allt har inte blivit bättre, faktum kvarstår att Afghanistan har den lägsta andelen läskunniga kvinnor i världen, med 1-2 per 10 kvinnor som kan läsa och skriva.¹⁰⁴

Som jag nämner i empirin besitts de instanser som styr över män och kvinnor av män.¹⁰⁵

När verkligheten ser ut så här är det lätt att föreställa sig att det inte är självklart att kvinnorna tar kontakt med manliga soldater eller myndigheter som styrs av män.

ISAF:s uppgift och mål är att skapa säkerhet och bidra med hjälp till återuppbyggnad i en konfliktdrabbad del av världen som inte haft ett folkvänligt styre på många år, som har blivit

⁹⁹ Olsson, L., Tejpar, J. Operational Effectiveness and UN Resolution 1325, (2009) FOI rapport 2760. s 102-103.

¹⁰⁰ NATO CCOE, utgåva 1, 2008. s. 8.

¹⁰¹ Ibid. s 10.

¹⁰² http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish_Action_Plan_final_version.pdf s.6

¹⁰³ http://worldpress.org/specials/pp/brief_taliban_timeline.htm

¹⁰⁴ United Nations General Assembly, *Annual report of the United Nations High Commissioner for Human Rights and reports of the office of the High Commissioner and the Secretary-General*. A/HRC/7/27. 21 February 2008. s. 5

¹⁰⁵ http://www.unifem.org/afghanistan/docs/pubs/05/UMIFEM_factsheet_05.pdf s. 3

invaderade av Sovjetunionen, som har blivit styrda av Islamistiska fanatiker och som nu får se ännu fler länder landa in och försöka reda ut situationen.¹⁰⁶

De relevanta punkter jag identifierade i CIMIC-doktrinen för samverkan var:

- *Civil-militär samverkan – för att underlätta det militära arbetet måste vi etablera goda relationer med aktörer på flera nivåer. Detta område utgör förutsättning för all verksamhet som sker i de övriga två områdena.*

Detta är grundstenen i kontakten med lokalbefolkningen. Sverige har med sina PRT, MOT och GFA som bedriver mycket samverkan, faktiskt fått till stånd grupper, möten, diskussioner och samverkan mellan kvinnor. Då jag fokuserar på den taktiska nivån kan jag inte uttala mig om de andra nivåerna, dock ger den taktiska samverkan gensvar högre upp i den svenska organisationen. Erfarenheter dras, resolutionen utvecklas och kan på så sätt bidra till mer effektiv samverkan och effektivt stöd i ett längre perspektiv.¹⁰⁷

- *Stöd till samhället – information, personal, utrustning i form av militärt stöd. Detta innebär inte att militär personal skall åta sig andra uppgifter än de redan givna avseende uppdrag.*

Det stöd Sverige bidrar med på den här punkten kopplat mot resolution 1325 är personal. MOT-Juliet har verkat för att få till stånd arbetsgrupper och diskussioner kvinnor emellan. GFA har varit med och hjälpt till vid valet och även spridit information utanför samhället om stödet till kvinnor från offentliga ämbeten och således stärkt positionen för kvinnorna.¹⁰⁸

Det militära stödet ges som säkerhet för kvinnorna, de skall kunna röra sig på gator och torg utan att riskera antastning och överfall. Detta stöd innefattar också hur kvinnor har det i hemmen, de skall inte behöva utstå misshandel och våldtäkter.¹⁰⁹

6.1 Slutsats

I slutsatsen nedan återkopplar jag till diskussionen och svarar på frågeställningen kopplat till teorin.

- Har Sverige implementerat målen för regeringens handlingsplan för resolution 1325 på plats i Afghanistan?

För att en handlingsplan skall anses vara implementerad behöver följande kriterier uppfyllas:

- Implementeringen skall ses som ett förverkligande av handlingsplanen.¹¹⁰

¹⁰⁶ HKV ATS G2, *Handbok Afghanistan 2007* (2007). Utgåva 2. Uppsala. s. 3

¹⁰⁷ <http://www.regeringen.se/content/1/c6/13/62/27/10ec6c50.pdf>

¹⁰⁸ Olsson, L., Tejpar, J. Operational Effectiveness and UN Resolution 1325, (2009) FOI rapport 2760. s. 102-103.

¹⁰⁹ Ibid. s 98.

Handlingsplanen har förverkligats. Även i hänseendet att handlingsplanen skall utvecklas vilket den bevisligen gjort i och med upprättandet av en ny utgåva.

Samverkan med kvinnorna och åtgärder som skjuter emot målen för regeringens handlingsplan genomförs genom samverkan, uppstartande av arbetsgrupper samt säkerhet i området bidrar till detta.

- De som utför verkställandet av handlingsplanen måste förstå vad de skall göra.¹¹¹

På den taktiska nivån kan jag inte se annat än att implementeringen är gjord. Det har såvitt jag kan se inte uppstått några missförstånd på vägen fram till de grupper som skall ut och samverka. Det jag kan se som var tveksamt är i MOT-Juliets fall där de inte fullt ut visste vad deras uppgift var och ej heller hur de andra teamen skulle använda dem. Dock förde detta med sig mycket erfarenheter som dragits nytta av vid upprättandet av nya MOT och fortsatt samverkan.

Som svar på frågeställningen: ”Har Sverige implementerat målen för regeringens handlingsplan för resolution 1325 på plats i Afghanistan?” anser jag att Sverige har implementerat målen för regeringens handlingsplan avseende resolution 1325.

Kopplat till kriterierna för att den skall anses vara implementerad ser jag även där utfallet som positivt. Sverige har förverkligat handlingsplanen genom handfasta åtgärder som patruller i olika konstellationer (MOT, CIMIC) och PRT:s uppgifter inom PO.

Om utfallet hade blivit att Sverige inte implementerar handlingsplanen hade det kunnat bero på någon eller några av dessa faktorer som går att finna i implementeringsteorin:

- Ogillande av handlingsplanen.

Om handlingsplanen i dess slutgiltiga form inte är godkänd av alla som arbetat med den kan detta påverka längre ner i händelse av att utfallet på plats inte blir det förväntade.

- Tidsperspektivet.

Skulle det inte finnas tid för att göra allt handlingsplanen har som mål kan detta också få konsekvenser.

- Missuppfattningar.

Kan ske på flera nivåer, från befälhavaren på capen till soldaten i patrullen.

Dessa faktorer hade kunnat bidra till ett negativt resultat, dock har jag inte funnit att de påverkat, och detta ger då slutsatsen att faktorerna inte påverkat implementeringen negativt.

Sverige har lyckats implementera, dock behöver inte detta betyda att kvinnorna de facto har fått det bättre och att målen för resolution 1325 i sig är uppfyllda eller på väg att uppfyllas. Handlingsplanen är i detta fall riktlinjer för hur Sverige skall agera och syftet med den här uppsatsen är att undersöka om den har implementerats på ett korrekt sätt enligt implementeringsteorin.

¹¹⁰ Rydén, B. *Principen om den anpassningsbara försvarsförmågan – Ett implementeringsperspektiv på svensk försvarspolitik under försvarsbeslutsperioden 1997-2001*, (2003), Universitetsbiblioteket, Örebro. s. 58

¹¹¹ Ibid. s. 68

Därför är det ej heller relevant att yttra sig om förhållandena för Afghanska kvinnor och hur dessa har förändrats sedan Sverige tog över ansvaret för Mazar-e Sharif år 2006.

7. Förslag till fortsatt forskning

Eftersom ämnet alltjämt är högaktuellt är det viktigt att forskningen fortgår på ämnet. Då jag avgränsat mig till vad som skedde mellan 2006 och 2009 har forskningen givetvis gått framåt, men mycket av den litteratur jag tagit del av är i högsta grad dagsaktuell. Som jag skriver i uppsatsen så är det inte bara kvinnor och flickor som behöver hjälp, utan även män behöver få möjlighet till arbete och alla pojkar borde få möjlighet att gå i skolan.

När de västerländska styrkorna ankom till Afghanistan i syfte att bygga upp landet igen tog det med egna arbetare utifrån, kontrakterade byggherrar som tjänar väldigt mycket pengar på sina tjänster. Detta borde ge en bra möjlighet att istället anställa afghaner och samtidigt ge dem en utbildning. I det långa loppet skall förhoppningsvis afghanerna själva styra och sköta sitt land, och om de inte vet hur grundläggande saker går till som vägskötsel och konstruktionsarbete, hur ska de då kunna vårda och ta hand om det som finns? För att inte tala om att bygga nytt och få landets utveckling att ytterligare gå framåt.

Ytterligare forskning som är intressant är givetvis att titta på implementeringen av handlingsplanen för resolution 1325 2009-2012, när denna går ut.

8. Sammanfattning

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka huruvida Sverige implementerat regeringens handlingsplan för resolution 1325.¹¹²

Teorin som ligger till grund för uppsatsen är en implementeringsteori som med utvalda faktorer används för att avgöra huruvida handlingsplanen har blivit implementerad eller ej.

De frågeställningar jag har använt för att komma fram till resultatet är:

- Vad skall Svenska styrkor i Afghanistan göra enligt regeringens handlingsplan för resolution 1325?
- Har Sverige implementerat målen för regeringens handlingsplan för resolution 1325 på plats i Afghanistan?

Svenska Försvarsmakten använder sig av Regeringens handlingsplan för resolution 1325. Det finns en tidig upplaga från 2006 som sträckte sig till och med 2008, vilken jag använt. Den består av ett antal punkter som behandlar kvinnors medverkan i internationella insatser och behovet av

¹¹² [http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish Action Plan final version.pdf](http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish_Action_Plan_final_version.pdf)

att öka deltagandet, att skyddet av kvinnor och flickor stärks och baseras på analysarbete samt att kvinnor deltar på alla positioner i fredsfrämjande insatser.

De punkter jag har identifierat som relevanta för min undersökning är:

- *Kvinnor i konfliktområden deltar fullt ut och på lika villkor som män på alla nivåer och mekanismer och institutioner för konfliktförebyggande, krishantering, fredsbyggande, humanitära insatser och andra insatser under en postkonfliktfas.*
- *Skyddet av kvinnor och flickor i konfliktsituationer stärks och baseras på ett analysarbete där kvinnor aktivt deltar.*
- *Skyddet av kvinnor och flickor i konfliktsituationer stärks och baseras på ett analysarbete där kvinnor aktivt deltar.*

Afghanistan har mycket problem vad gäller rättigheterna för kvinnor och i Mazar-e Sharif är det främst frågan om säkerhet, våld i hemmet, våldtäkter, kvinnorna vill ha möjlighet att kunna röra sig fritt på gatorna och delta i offentliga sammanhang samt kunna ta del av offentliga positioner på beslutsfattande poster.

Då jag i uppsatsen fokuserat på taktiskt nivå, alltså vad vi gör ute på fältet har jag i min empiri undersökt vad Sverige har gjort kopplat till respektive punkt i handlingsplanen.

Det jag kom fram till här är att Sverige bidrar med grupper och MOT som bedriver samverkan med kvinnorna. Det har funnits helt kvinnliga team som MOT-Juliet.

Gender Field Advisern jobbar med många olika patruller inom PRT:t och bistår med hjälp avseende frågor om gender och rättigheter och nu har Sverige upp ett team i samarbete med Norge, som är huvudansvariga för PRT Meymaneh, MOT-1325 som består av minst 50 % kvinnor, vilket är ett resultat av olika prövade konstellationer och utvärderingar/dragna erfarenheter av dessa.

En bidragande faktor till detta är att Sverige utvärderar sina genomföranden och drar slutsatser av dessa och därmed bidrar till fortsatt utveckling inom området.

Min slutsats är att Sverige implementerar teorin.

Litteratur och källförteckning:

Litteratur:

- Ejvegård, R. *Vetenskaplig metod* (2003), Studentlitteratur, Lund.
- Esaiasson, P Gilljam, M, Oscarsson, H, Wängnerud, L, *Metodpraktikan*, (2007), Norstedts Juridik AB, Stockholm.
- Ivarsson, S. *Diskurser kring kvinnor i uniform*, (2002), Försvarshögskolan, Stockholm.
- Ivarsson, S. Edmark, L. *International Missions by the Swedish Rescue Services Agency from a Gender perspective* (2006), Swedish National Defence College, Stockholm.
- Ivarsson, S. Edmark, L. (2007) *UNSCR 1325 and civil-military cooperation*, Opportunities for cooperation between civilian and military actors in international conflict management when implementing UNSCR 1325, Swedish National Defence College, Stockholm.
- Rydén, B. *Principen om den anpassningsbara försvarsförmågan – Ett implementeringsperspektiv på svensk försvarspolitik under försvarsbeslutsperioden 1997-2001*, (2003), Universitetsbiblioteket, Örebro.
- Rostami-Povey, E, *Afghan Women - Identity & Invasion* (2007), Zed Books Ltd, London.

Webbsidor:

- www.un.org/events/res_1325e.pdf 2011-04-14
- http://unifem.org/afghanistan/docs/pubs/10/IEC_UNIFEM_Report.Afghan.Elections_2009.pdf 2011-04-14
- <http://www.rawa.org/temp/runews/2009/07/30/rape-the-most-vulnerable-victims-of-corruption.html> 2011-04-14
- http://www.unifem.org/afghanistan/docs/pubs/05/UMIFEM_factsheet_05.pdf 2011-04-15
- <http://www.unifem.org/afghanistan/media/pubs/factsheet/10/population.html> 2011-04-15
- <http://first.sipri.org/search?country=AFG&dataset=world-freedom> 2011-04-27
- http://worldpress.org/specials/pp/brief_taliban_timeline.htm 2011-05-04
- <http://womenforafghanwomen.org/pdf/MarieClaireMag.pdf> 2011-05-04

- <http://travel.mapsofworld.com/afghanistan/mazar-e-sharif-travel/facts-about-mazar-e-sharif.html> 2011-05-05
- <http://www.regeringen.se/content/1/c6/05/98/42/f6304b44.pdf> 2011-05-05
- <http://www.regeringen.se/content/1/c6/13/62/27/10ec6c50.pdf> 2011-05-05
- <http://www.genderforce.se/Samarbetsorganisationerna.htm> 2011-05-05
- http://ww.nato.int/ims/2008/win/opinions/gender_booklet_ccoe_v12.pdf 2011-05-09
- <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-insatser/Afghanistan--Isaf/Om-insatsen/> 2011-05-12
- <http://folkebernadotteacademy.se/Utlandsuppdrag/Vara-insatser/Afghanistan/> 2011-05-12
- <http://www.forsvarsmakten.se/sv/Internationella-insatser/Afghanistan-Isaf/Om-insatsen/Den-svenska-styrkan-FS-20/> 2011-05-14 (Kommentar: Sidan avhandlar FS21, inte FS20)
- <http://www.nato.int/ims/docu/AJP-9.pdf> 2011-05-16
- http://www.un.org/womenwatch/ianwge/taskforces/wps/nap/Swedish_Action_Plan_final_version.pdf 2011-05-30

Uppsats Sjöstridsskolan:

- Burenus, L. Flkd , -*Kvinnor i internationella insatser* (2009) Sjöstridsskolan.

Övrigt:

- Asplund, M. Wahlberg, M. *Det svenska CIMIC-bidraget till ISAF i Afghanistan*(2004) FOI Memo 983.
- Olsson, L., Tejpar, J. *Operational Effectiveness and UN Resolution 1325*, (2009) FOI rapport 2760.
- United Nations General Assembly, *Annual report of the United Nations High Commissioner for Human Rights and reports of the office of the High Commissioner and the Secretary-General*. A/HRC/7/27. 21 Februari 2008.
- HKV ATS G2, *Handbok Afghanistan 2007* (2007). Utgåva 2. Uppsala.

- Bogland, K. Bedford, S, *Sveriges bidrag till PRT i Afghanistan – En utvärdering inför övertagandet av ledningen i Mazar-e Sharif* (2005), FOI, Stockholm